

Kirjallinen kysymys KK 458/2016 vp

Emma Kari vihr

Kirjallinen kysymys Suomen totuus- ja sovintokomission perustamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Suomen Saamelaiskäräjien yhtenä tavoitteena tällä vaalikaudella on asettaa totuus- ja sovintokomissio selvittämään ja paljastamaan saamelaisten historiassa kokemia vääryyksiä.

Totuus- ja sovintokomission perustaminen on noussut esille Ruotsissa käytävän keskustelun myötä, jossa Saamelaiskäräjät ja syrjintävaltuutettu ovat ilmaisseet halunsa perustaa totuuskomissio selvittämään ja tuomaan julkisuuteen saamelaisten historiassa kokemat vääryydet. Myös arkkipiispa Antje Jackelén on myös ottanut julkisesti kantaa komission perustamisen tärkeyden puolesta.

Ruotsissa komission keräämien tietojen pohjalta on tarkoitus selvittää ja tuoda esiin esimerkiksi saamelaislasten kokemia asuntolakärsimyksiä. Totuuskomission keräämien tietojen pohjalta on tarkoitus kehittää saamelaisten ja valtion välisiä suhteita.

Saamelaiskäräjien mukaan myös Suomessa olisi tarvetta totuus- ja sovintokomissiolle. Suomi on Ruotsin ja Norjan tapaan pyrkinyt historiassaan sulauttamaan saamelaiset valtaväestöön. Esimerkiksi saamelaislapsia pakkosuomalaisettiin sotien jälkeen 1940-luvun lopulta lähtien laittamalla heidät suomalaisiin asuntolakouluihin.

Totuuskomission kaltaiset toimielimet ovat aikaisemmin toimineet menestyksekkäästi muun muassa Etelä-Afrikassa ja Kanadassa. Kanadassa on selvitetty, mitä 150 000 alkuperäiskansalaista joutuivat kokemaan asuntolakouluissa, joita käytettiin heidän sulauttamiseensa valtaväestöön. Komitean työn tuloksena yli 80 000 ihmistä on saanut korvauksia fyysisistä ja psyykkisistä kärsimyksistä ja 30 000 henkilöä seksuaalisista hyväksikäytöistä. Lisäksi työn tuloksena tehtiin kymmeniä parannusehdotuksia alkuperäiskansalaisten tilanteeseen Kanadassa.

Etelä-Afrikassa totuuskomissio oli oikeusistuimen kaltainen elin, jonka maan kansallisen yhtenäisyyden hallitus perusti vuonna 1995 selvittämään apartheidin aikaisia rikoksia. Komissiolla oli keskeinen asema Etelä-Afrikan muutoksessa demokraattiseksi valtioksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kirjallinen kysymys KK 458/2016 vp

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin saamelaisten Saamelaiskäräjien ehdotuksen mukaisen totuus- ja sovintokomission perustamiseksi?

Helsingissä 15.9.2016

Emma Kari vihr